

A stabilitási kultúra árt az eurónak?!

Rácz Margit

A német stabilitási kultúra igényei szerint alakultak a maastrichti konvergenciakritériumok. Egészen a 2008-ban kirobbant válságig szinte azt lehetett mondani, hogy az eurózóna tagországainak politikai elitje tanulja a tiszta közpénzügyeket, a stabilitási kultúrát. Ez a tanulási folyamat azzal indult, hogy a nyolcvanas évek elején az akkori francia elnök, Giscard d'Estaing elfogadta a német gazdaságpolitika két alappillérét, nevezetesen a jegybanki függetlenséget és az államháztartási szigorot.

Nem is lett volna ezzel semmi baj, ha a legújabb világgazdasági válságban ne kellett volna állami pénzből bankot menteni. A válság szükségszerű velejárója a növekedés drámai visszaesése. Ilyen körülmények között a támogatás miatt elszaladt deficitet leépíteni igen nehéz. Nehéz, mert általában további növekedési áldozatot követel.

A globalizált világgazdaság eredménye a 2008-ban kirobbant válság éppen úgy, mint a válságkezelés. Ennél a pontnál ütközik erőteljesen a német gazdaságpolitikai prioritásrendszer és a kereslet ösztönzésbe kapaszkodó világ. Ezek között olyan nagyhatalmú ország is, mint az USA.

A kérdés ezek után az, vajon 2010-ben abba lehet-e hagyni az állami eszközökkel megvalósított keresletösztönzést, vagy pedig nem?! A G20 legutóbbi Torontóban rendezett találkozásánál éles bírálatokat kapott Németország, mivel komoly takarékosági csomagot akar az év hátralévő részében bevezetni. Eközben pedig exportja dinamikusan nő. A növekedési gondokkal küzdő és a válság kimenetelére vonatkozó egyre bizonytalanabb jövőképpel rendelkező világban Németországtól azt várnák, hogy ne más országok keresletösztönzését kihasználva akarjon exportálni.

Ebből a logikából hiányzik annak a kérdésnek a megválaszolása, vajon milyen áron és ki fogja finanszírozni a fejlett világ eladósodását?! Az USA látható módon az egyre mélyebb Kínával kialakított együttműködésében igyekszik saját adósságproblémáját is kezelni. Így megteheti, hogy a keresletösztönzés folytatását követelje a többi fejlett országtól. Ez azonban éppen az adósságfinanszírozás válság következtében kialakult helyzetben történő egyre drágább megvalósítása miatt meglehetősen reménytelen próbálkozás. Ez még akkor is így van, ha a Nobel-díjas Paul Krugman vagy a magyar származású Soros György is becsatlakozott az USA álláspontjának támogatói közé.

Talán az eurózónában eltöltött évek hozadéka, hogy Franciaország jelen esetben a német álláspontot fogadta el. Az azonban kifejezetten meglepő, hogy a konzervatív brit miniszterelnök is a hiányleépítést tartja prioritásnak.

Ha Németország tartós exporttöbbletet produkálva megszorító csomaggal szűkíti a belső keresletet, ezzel az országba irányuló exportot akadályozza. Persze a kérdés sohasem ilyen egyszerű. Hiszen legalábbis a 16 eurót alkalmazó tagország számára ugyanaz a leértékelődő euró jelenti az export versenyképesség fokozódását, ami a német exportot is hajtja.

Arra spekulálni, hogy az euró továbbra is folyamatosan leértékelődik a dollárhoz képest, és ebben a folyamatban fokozatosan visszaszorul, mint tartalékvaluta, nem nélkülöz minden valószínűséget. Persze azt sem lehet előre látni, hogy a fejlett országokban felhalmozódó adóssághegy végül is a keresletösztönzés mellett kardoskodó államokban milyen, talán csak nagy áldozatokat követelő módon megoldható problémákat fog magával hozni. Azt, hogy 2010-ben az eurózónában az államháztartások konszolidálása növekedési áldozattal fog járni, nem lehet vitatni. Így azt sem, hogy 2010-ben az USA-ban számottevően nagyobb lesz a növekedés. Ebből azonban éppen a válság kimenetelének bizonytalansága miatt középtávú következtetéseket levonni igen elhamarkodott lenne.

Így nagy hirtelen temetni az eurót sem érdemes. Hiszen az USA szerepe is átértékelődik ebben a válságban, mert azt a lokomotív szerepet, amit a második világháború utáni valamennyi válságban betöltött, úgy látszik, most nem tudja biztosítani. Ebben az esetben pedig középtávon egyáltalán nem biztos, hogy a dollár világpénzszerepe elsőpró erővel érvényesül majd, olyan erővel, ami radikálisan visszaszorítja az eurót.

Azt, hogy az EU és az eurózóna hogy kerül ki a válságból, nemigen lehet előre látni. Fennáll annak a veszélye, hogy elhúzódó növekedési gondok és magas munkanélküliség lesz a jellemző. Ez már az ezredfordulón is megtörtént. Az euró mégis elindult világpiaci hódító útján, mert az USA döntéshozói, nem utolsósorban az iraki háború kirobbantásával, hibát hibára halmoztak.

Az a kérdés azonban továbbra sem zárult le, hogy elég egységes-e az eurózóna ennek a válságnak a túléléséhez?! Talán a fiskális szolidaritás 750 milliárd eurója elegendő lesz.

* * * * *

Eddig megjelent számaink megtekinthetők és letölthetők a www.vki.hu honlapról